Věc C-358/21

Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora

Datum doručení:

9. června 2021

Předkládající soud:

Cour de cassation (Belgie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

20. května 2021

Navrhovatelka:

Tilman SA

Odpůrkyně:

Unilever Supply Chain Company AG

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

1 V roce 2010 navrhovatelka, společnost Tilman SA založená podle belgického práva, uzavřela se společností Unilever Supply Chaines Company AG založenou podle švýcarského práva smlouvu nazvanou *Unilever Purchasing Contract* (dále jen „U.P.C.“), ve které se zavázala obalit a zabalit krabičky s čajovými sáčky za stanovenou cenu. V roce 2011 smluvní strany podepsaly druhou smlouvu o změně dohodnuté ceny. V návaznosti na změnu *modu operandi* vznikl spor ohledně zvýšení ceny fakturované navrhovatelkou a odpůrkyně faktury zaplatila pouze zčásti. Navrhovatelka odpůrkyni vyzvala k úhradě nezaplacených částek.

2 Odpůrkyně před soudem prvního stupně tvrdila, že podle jejích všeobecných obchodních podmínek jsou k rozhodování sporu příslušné pouze anglické soudy. Rozsudkem ze dne 12. srpna 2015 soud prvního stupně rozhodl, že k rozhodnutí sporu jsou příslušné belgické soudy, ale že smlouva se řídí anglickým právem a podle tohoto práva musí být vykládána.

3 Navrhovatelka podala proti tomuto rozsudku odvolání. Podle jejího názoru se smlouva na základě jejích všeobecných obchodních podmínek musí řídit a být

PRACOVNÍ DOKUMENT

vykládána podle belgického práva. Odpůrkyně podala vedlejší odvolání, přičemž tvrdila, že příslušné nejsou belgické soudy, ale soudy anglické.

4 Rozsudkem ze dne 12. února 2020 (dále jen „napadený rozsudek“) Cour d’appel de Liège (odvolací soud v Lutychu) rozhodl, že odvolání jsou přípustná, vyhověl námitce nepříslušnosti soudu vznesené odpůrkyní a uvedl, že podle doložky o soudní příslušnosti obsažené ve všeobecných obchodních podmínkách odpůrkyně belgické soudy nejsou příslušné k rozhodnutí ve sporu vzniklém na základě plnění sporné smlouvy.

Základní argumenty účastnic původního řízení

5 Navrhovatelka u Cour de cassation (Kasační soud) uplatňuje důvod vycházející z porušení čl. 23 odst. 1 a 2 Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané v Luganu dne 30. října 2007 (Úř. věst. 2009, L 147, s. 5) (dále jen „Luganská úmluva II“), jelikož napadený rozsudek staví spornou smlouvu na roveň smlouvě uzavřené prostřednictvím internetu, v rámci níž musí kupující před dokončením nákupu zaškrtnout políčko, že souhlasí s všeobecnými obchodními podmínkami prodávajícího, a proto je v něm rozhodnuto, že je dán souhlas navrhovatelky s doložkou o soudní příslušnosti obsaženou ve všeobecných obchodních podmínkách odpůrkyně, protože spornou smlouvu podepsala bez výhrad poté, co měla možnost se s uvedenými všeobecnými obchodními podmínkami seznámit, stáhnout si je a vytisknout si je bez ověření, zda byly navrhovatelce skutečně poskytnuty.

6 Ve sporné smlouvě je uvedeno, že v případě neexistence smluvních ustanovení, která by stanovila jinak, se na tuto smlouvu vztahují všeobecné obchodní podmínky pro nákup zboží uvedené na https://e4us.unilever.com, jinými slovy všeobecné obchodní podmínky dostupné na internetové stránce odpůrkyně.

7 V těchto všeobecných obchodních podmínkách pro nákup se uvádí:

– článek 1.2, podle kterého dodavatel v důsledku akceptace U.P.C. souhlasí s tím, že uvedené podmínky jsou součástí U.P.C. a použijí se na ni, s vyloučením všech ostatních obchodních podmínek, a že společně s ustanoveními U.P.C. upravují smluvní vztahy mezi smluvními stranami, a

– článek 15.9, podle kterého jsou k rozhodování ve všech sporech souvisejících s danou smlouvou příslušné anglické soudy a tato smlouva se řídí anglickým právem a je podle tohoto práva vykládána.

Předmětný spor se týká otázky, zda tato dohoda o soudní příslušnosti – nebo doložka o volbě soudu – byla mezi smluvními stranami platně uzavřena, a zda se jí tedy lze vůči navrhovatelce dovolávat.

Smluvní strany se shodují na použitelnosti Luganské úmluvy II.

PRACOVNÍ DOKUMENT

8 Článek 23 Luganské úmluvy II stanoví:

„1. Dohodnou-li se strany, z nichž alespoň jedna má bydliště na území státu vázaného touto úmluvou, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého státu vázaného úmluvou, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu. Pokud se strany nedohodnou jinak, je tato příslušnost výlučná. Taková dohoda o příslušnosti musí být uzavřena

a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením, nebo

b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi těmito stranami, nebo

c) v mezinárodním obchodě ve formě, která odpovídá obchodním zvyklostem, které strany znaly nebo musely znát a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.

2. Písemné formě jsou rovnocenná veškerá sdělení elektronickými prostředky, která umožňují trvalý záznam dohody.

[…]“

9 Toto ustanovení má totožné znění jako článek 23 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42; oprava Úř. věst. 2008, L 269, s. 14), nazývaného „nařízení Brusel I“ [které bylo s účinností od 10. ledna 2015 nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Úř. věst. 2012, L 351, s. 1, nazývaným „nařízení Brusel Ia“]. Cílem Luganské úmluvy II podepsané členskými státy Evropské unie a Islandem, Norskem a Švýcarskem je totiž rozšířit na tyto tři státy působnost pravidel obsažených v nařízení Brusel I.

10 S ohledem na tento cíl, věcnou souvislost mezi Luganskou úmluvou II a nařízením Brusel I a skutečnost, že Luganská úmluva II je nedílnou součástí unijního práva a že Soudní dvůr má v důsledku toho pravomoc rozhodovat o výkladu jejích ustanovení stran jejich použití ze strany soudů členských států, tedy platí, že „[k]aždý soud používající a vykládající úmluvu bere řádný ohled na zásady stanovené jakýmkoli významným rozhodnutím vydaným soudy států vázaných úmluvou a Soudním dvorem [Evropské unie] k dotčenému/dotčeným ustanovení/m nebo jakémukoli podobnému/jakýmkoli podobným ustanovení/m Luganské úmluvy z roku 1988 a aktů uvedených v čl. 64 odst. 1 úmluvy“ (tj. mimo jiné i nařízením Brusel I) (článek 1 Protokolu 2 Luganské úmluvy II).

11 Čl. 23 odst. 1 a 2 Luganské úmluvy II je tedy třeba vykládat v souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie týkající se článku 23 nařízení Brusel I.

PRACOVNÍ DOKUMENT

12 Výklad ustanovení Bruselské úmluvy ze dne 27. září 1968, která předcházela nařízení Brusel I, podaný Soudním dvorem platí i pro posledně uvedené nařízení, pokud lze jejich ustanovení považovat za rovnocenná (rozsudek ze dne 23. října 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 25 a citovaná judikatura).

13 Podle Soudního dvora mají formální podmínky stanovené v článku 23 nařízení Brusel I (dříve článek 17 Bruselské úmluvy ze dne 27. září 1968) za cíl zabezpečit existenci skutečného souhlasu smluvních stran. Je-li splněna jedna z formálních podmínek stanovených v článku 23, souhlas je dán (rozsudek ze dne 24. června 1981, Elefanten Schuh, 150/80, EU:C:1981:148, bod 29).

14 Pokud jsou všeobecné obchodní podmínky přímo připojeny ke smlouvě, věc je poměrně jednoduchá. V opačném případě je situace složitější. Při zkoumání podmínek prokázání reálnosti souhlasu smluvní strany s doložkou o soudní příslušnosti obsaženou ve všeobecných obchodních podmínkách druhé smluvní strany, kdy tyto podmínky nejsou přímo připojeny ke smlouvě, Cour d'appel (odvolací soud) poukázal na závěry plynoucí z rozsudků ze dne 14. prosince 1976, Estasis Saloti di Colzani (24/76, EU:C:1976:177), a ze dne 21. května 2015, El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334), a konstatoval, že:

– co se týče podmínky, že pokud všeobecné obchodní podmínky nejsou přímo připojeny ke smlouvě, musí se na ně výslovně odkázat, sporná smlouva, kterou odpůrkyně předložila navrhovatelce k podpisu, výslovně stanoví, že se řídí všeobecnými obchodními podmínkami odpůrkyně, pokud v této smlouvě nebo v jiných smlouvách uzavřených mezi smluvními stranami nejsou obsažena jiná ustanovení;

– co se týče podmínky, že odkaz na tyto všeobecné obchodní podmínky musí mít možnost zkontrolovat běžně obezřetná osoba, ve sporné smlouvě je obsažen hypertextový odkaz, který navrhovatelce umožňuje přístup k všeobecným obchodním podmínkám odpůrkyně; soud prvního stupně uvedl, že tento odkaz odkazuje na stránku se dvěma záložkami: záložkou *Log on* a záložkou *General Supplier Information*, která vede na stránku umožňující stáhnutí různých dokumentů včetně všeobecných obchodních podmínek pro nákup; je nesporné, že smluvní strany používají anglický jazyk při veškeré své obchodní komunikaci, která se s ohledem na předložené dokumenty odehrává pouze v elektronické podobě, navrhovatelka je tedy obeznámena s nástroji informačních technologií a „novými prostředky komunikace“ a nikdy nevyjádřila sebemenší výhradu k tomu, že by neměla přístup k všeobecným obchodním podmínkám odpůrkyně;

– co se týče podmínky, že musí být možné všeobecné obchodní podmínky poskytnuté elektronickými prostředky zaznamenat na trvalý nosič, pouhá „možnost“ je dostatečná, jelikož internetová stránka odpůrkyně, na které jsou uvedeny její všeobecné obchodní podmínky a na níž se lze dostat díky hypertextovému odkazu, musí umožňovat jejich tisk a uchování před

PRACOVNÍ DOKUMENT

uzavřením smlouvy; soud prvního stupně přitom uvedl, že všeobecné obchodní podmínky odpůrkyně patří mezi dokumenty, které si může navrhovatelka stáhnout, a tedy i vytisknout, a že navrhovatelka podepsala spornou smlouvu bez výhrad poté, co měla možnost se s všeobecnými obchodními podmínkami odpůrkyně seznámit, stáhnout si je a vytisknout.

15 Navrhovatelka před Cour de cassation (Kasační soud) uvádí, že je nesporné, že podepsala smlouvu, která obsahovala pouhý odkaz na všeobecné obchodní podmínky odpůrkyně dostupné na její internetové stránce. Napadený rozsudek nesprávně staví spornou smlouvu na roveň „smlouvě uzavřené prostřednictvím internetu“, v jejímž rámci musí kupující „před dokončením nákupu zaškrtnout políčko, že souhlasí s všeobecnými obchodními podmínkami prodávajícího“. Navrhovatelka tedy nebyla nikterak vedena k tomu, aby se všeobecnými obchodními podmínkami odpůrkyně výslovně souhlasila kliknutím na příslušné políčko na její internetové stránce. Z toho vyplývá, že závěry plynoucí z judikatury, které uplatnil cour d’appel (odvolací soud), nelze na konkrétní situaci, která mu byla předložena, použít, neboť případ, kdy smluvní strana podepíše dokument, který obsahuje odkaz na všeobecné obchodní podmínky dostupné online, se liší od případu, kdy tato smluvní strana s těmito všeobecnými obchodními podmínkami výslovně a přímo souhlasí zaškrtnutím příslušného políčka.

16 Dospěla tedy k závěru, že napadený rozsudek není právně odůvodněný v rozsahu, v němž v něm bylo rozhodnuto, že souhlas navrhovatelky s doložkou o soudní příslušnosti obsaženou ve všeobecných obchodních podmínkách odpůrkyně je dán, jelikož spornou smlouvu podepsala bez výhrad poté, co měla možnost se s uvedenými všeobecnými obchodními podmínkami seznámit, stáhnout si je a vytisknout, přičemž v němž bylo konstatováno pouze to, že všeobecné obchodní podmínky odpůrkyně jsou dostupné, avšak soud neověřil, zda byly navrhovatelce skutečně poskytnuty a zda s nimi výslovně souhlasila; podmínky platnosti doložek o soudní příslušnosti přitom musí být vykládány restriktivně, jelikož sledují prvořadý cíl, kterým je zabezpečit skutečný souhlas dotčených stran.

Předběžná otázka

17 Cour de cassation (Kasační soud) má za to, že posouzení tohoto důvodu vyžaduje, aby byla Soudnímu dvoru Evropské unie položena následující předběžná otázka:

„Je v souladu s čl. 23 odst. 1 písm. a) a odst. 2 Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané v Luganu dne 30. října 2007, pokud je doložka o soudní příslušnosti obsažena ve všeobecných obchodních podmínkách, na které písemně uzavřená smlouva odkazuje prostřednictvím hypertextového odkazu na internetovou stránku, kde se lze s uvedenými všeobecnými obchodními podmínkami seznámit, stáhnout si je a vytisknout si je, přičemž smluvní strana, vůči níž je tato doložka namítána, nebyla

PRACOVNÍ DOKUMENT

vyzvána, aby s těmito všeobecnými obchodními podmínkami vyslovila souhlas zaškrtnutím políčka na uvedené internetové stránce?“

PRACOVNÍ DOKUMENT